SOLs framtidige organisering og virksomhet

Sámi Oahppolávdegoddi (heretter SOL) fremmer denne saken til NSRs landsmøte for å få en diskusjon omkring SOL sin rolle, både sentralt og overfor lokallagene. Vi ønsker også diskusjon om SOL fyller sine intensjoner, om hvilke tiltak som kan settes i gang, og også om man må se på endring av SOL sin organisering.

SOL sin visjon

Med utgangspunkt i arbeidet for at samisk språk, kultur og livsform til enhver tid skal ha en sterkest mulig stilling i samfunnet, har studieorganisasjonen som hovedmål å drive opplysnings- og studievirksomhet blant samer med hovedvekt på samisk språk, kultur, samiske nærings- og rettighetsspørsmål og å utbre kunnskap om samer og samiske forhold til allmennheten.

Nåværende organisering og økonomi

SOL er et godkjent studieforbund i henhold til lov om voksenopplæring. SOL er ett av to godkjente samiske studieforbund, og er også medlem av Voksenopplæringsforbundet (VOFO). SOL har én medlemsorganisasjon: Norske Samers Riksforbund. NSRs landsmøte er SOLs høyeste organ hvor bl.a. SOLs styre velges.

SOL får økonomisk tilskudd via VOX. Utregningen av tilskuddet regnes ut med grunnlag i antall studietimer de *to siste år*. Jo flere studetimer lokallagene har, jo større økonomisk tilskudd får SOL. Aktiviteten i lokallagene er derfor viktige for SOL om lagene bruker SOL når lokallagene skal ha kurs.

SOL søker også om ulike midler, blant annet lyser VOX ut midler innenfor pedagogisk utviklingsarbeid. Det er ikke alltid målet med disse midlene passer til SOL, men vi søker når det er mulighet.

SOL har søkt Samefolkets fond om midler til å dekke kursavgiften til deltakere, noe som skal gjøre det lettere å delta på kurs samtidig som lønn til lærer kan opprettholdes på et anstendig nivå. SOL søkte til tradisjonskunnskap (duodji) og samisk språk. Av de gangene vi har søkt, har vi fått tilsagn kun en gang, og det til samisk språk. SOL har ikke fått støtte til tradisjonskunnskap.

Rammeverk

SOL er godkjent som studieforbund av Stortinget med hjemmel i *Lov om voksenopplæring av 1976*. I 2009 kom ny *Lov om voksenopplæring* med nye rammevilkår for studieforbund. I forveien for lovarbeidet nedsatte regjeringen Tron-utvalget, som hadde til mandat å gjennomgå grundig alle sider ved dagens ordninger og samtidig komme med forslag til forbedringer. Tron-utvalget konsulterte blant annet SOL og Sametinget for innspill.

Gjennom høringsrunden og konsultasjonen med Tron-utvalget har SOL fått gjennom alle forslag til særordninger for samiske studieforbund. Dette betyr at vi er dispensert fra de nye kravene til minimumstimetall, geografisk utbredelse og kravet om antall tilsluttede medlemsorganisasjoner. Dette gjør det mulig for SOL som et lite studieforbund å fortsette virksomheten.

Utfordringer

Nedgang i studietimer
SOL har flere utfordringer. Det ene er at antall studietimer går sakte men sikkert nedover (Vedlegg 2). På sikt kan dette få negative konsekvenser. Det er grunn til å spørre om hvorfor antall studietimer går nedover. Kan en årsak være at den generelle frivilligheten har gått ned i samfunnet? Kan noe av årsaken ligge hos SOL? Er systemet med søknadsprosess vanskelig og tungvint? Er det rett og slett for lite med *én* medlemsorganisasjon. Er det slik at NSR *alene* ikke klarer å produsere antall studietimer som SOL burde ha? Økte studietimer gir jo økte økonomiske rammer. Dette vil da igjen genereres i lokallagene samt øke mulighetene til å arrangere kurs på sentralt hold.

På sidelinja i samisk voksenopplæring
SOL driver med voksenopplæring, men samtidig opplever vi å bli satt på sidelinjen når det gjelder temaet samisk voksenopplæring i det samiske samfunnet. SOL burde være en sentral aktør, men ønsker vi det?

NSR sitt landsmøte som også er SOL sitt landsmøte har ofte fokus på saker på ulike politikkområder som rettigheter og vern av land og vann. Det er vel og bra, men vern av levende kultur som duodji, språk og tradisjonskunnskap er også viktig for samisk framtid. Siden vi prinsipielt ønsker styrking av samisk kultur, er det uhyre viktig allerede i dag å ta tak i utvikling av samisk hverdagskultur gjennom voksenopplæring. Det oppleves at det er lite tid til diskusjon av voksenopplæringssaker på landsmøtet. Ville vi vært tjent med en annen organisering? Bør SOL ha eget landsmøte? Hva med flere medlemsorganisasjoner?

SOL kunne hatt en større rolle i samisk voksenopplæring i samisk samfunn for øvrig. Både som premissleverandør i voksenopplæringspolitikken, men også fordi det er naturlig å benytte seg av kunnskap og kanaler som allerede finnes i SOL sitt system. Et eksempel er i forhold til Samefolkets fond. Her har SOL mye erfaring med opplæring i samisk og i duodje.

Hva vil vi med SOL?

Vi i SOL-styret mener at SOL kan være enda mer vital og få en større rolle som frivillig sektors voksenopplæringsaktør blant den samiske befolkning. Men uansett hva man velger så trengs den negative trenden med nedgang i studietimer å snus.

Er det en løsning å få inn flere medlemsorganisasjoner?
Fordelerne er flere; blant annet økte studietimer, som igjen forbedrer økonomien. Dette får igjen ringvirkninger som tidligere beskrevet. Ved å få inn flere medlemsorganisasjoner styrker vi fundamentet til SOL som studieforbund, og legitimerer den en større rolle i samisk voksenopplæring. I tillegg så gir vi andre samiske aktører tilgang på ressursene som ligger i voksenopplæringssystemet.

Ulempen er at NSR må gi fra seg ”makta” i SOL. Konsekvenser av en slik endring er at strukturen og vedtektene må endres. Det vil også være en økonomisk kostnad i og med at SOL må ha årsmøte/representantskap for seg selv, og ikke sammen med NSR som nå. Men samtidig kan det være en anledning å arrangere voksenopplæringskonferanser og kurs.

Er en løsning formelt/uformelt samarbeid med andre samiske aktører/organisasjoner?
I dag har SOL kurssamarbeid med andre utenom NSRs lokallag, blant annet duodjiorganisasjoner og språksentre. Andre samiske organisasjoner ønskes også velkommen til å samarbeide. Vil det være aktuelt å formalisere dette? Men vi kan ikke forvente at andre vil integrere seg i SOLs studieforbund uten å samtidig delta i styringen av det.

Arenaer for diskusjon av samisk voksenopplæring
Vi ønsker at våre medlemmer skal ha arenaer hvor en kan diskutere og kurses i samisk voksenopplæring. Å finne arenaer til det har de senere årene vært en utfordring pga. trang økonomi. Men sett i sammenheng med landsmøtesak 10/2010 som foreslår at NSR skal ha landsmøte annet hvert år og tillitsvalgtkonferanse/-kurs året i mellom, så vil man kanskje få dekt dette behovet?

Forslag til vedtak

NSRs landsmøte ber SOLs styre fremme sak til neste landsmøte om organisering og intensjon.

Vedlegg 1. Studieforbundene i Norge i en tiårsperiode. Landsoversikt.

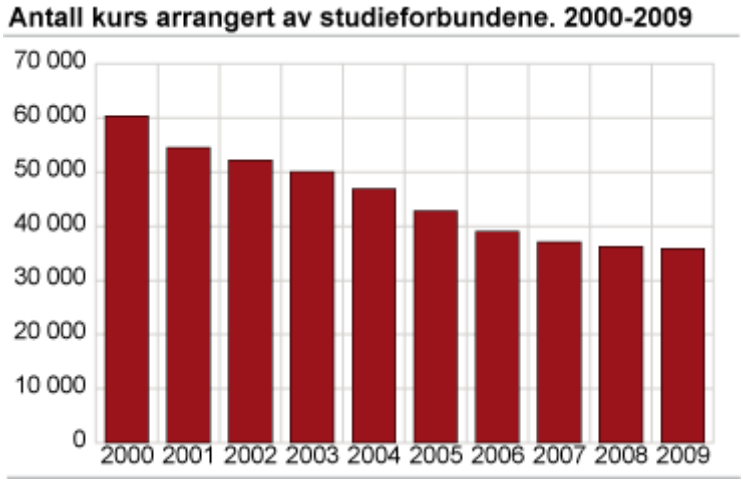

2010 © Statistisk sentralbyrå
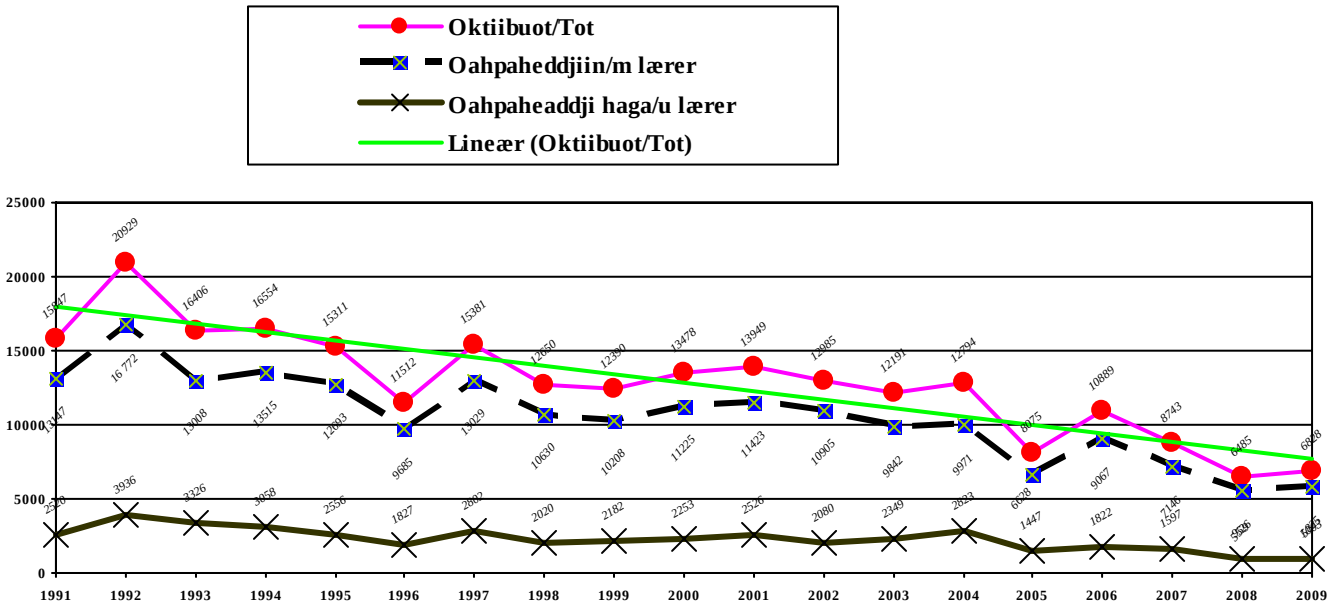
Vedlegg 2. Antall studietimer i SOL.